

ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՈՂ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆ
ՀՀ ԿԳՄՄՆ «ՄԱՐՏՈՒՆՈՒ Տ. ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆԻ
ԱՆՎԱՆ ԱՎԱԳ ԴՊՐՈՑ »ՊՈԱԿ

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

ԹԵՄԱ՝

Ձևավորող գնահատման ազդեցությունը աշակերտների ներգրավվածության բարձրացման համար

ԱՆՑԱԿԱՑՄԱՆ ՎԱՅՐԸ՝ Վարդենիս

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՂԵԿԱՎԱՐ՝ Հասմիկ Բեյբուրյան

ՈւՍՈւՑԻՉ՝ Վահրամ Ղազարյան

ԴՊՐՈՑ՝ Շատջրեք գյուղի միջնակարգ դպրոց

ՎԱՐԴԵՆԻՍ2022թ.

Բովանդակություն

Ներածություն.....	3
Գրական ակնարկ.....	4
Փորձարարական հետազոտություն	6
Փորձարարական դասեր,,,,	6
Փորձարարական դաս-1.....	7
Փորձարարական դաս-2.....	8
Վերլուծություն.....	9
Գրականության ցանկ.....	10
Դասի պլան-1.....	12
Դասի պլան-2.....	14

Նախաբան

21-րդ դարում մարդկային քաղաքականությունն ապրում է զարգացման որակապես նոր փուլ, և սոցիալական կյանքի բոլոր ոլորտներում տեղի են ունենում արմատական փոփոխություններ: Այս ամենից զատ Հայաստան աշխարհն ապրեց շատ, շատ, շատ ցավառու ու կորուստներով 2020թվական: Փոխվեց ամեն ինչ, այդ թվում նաև իմ վերաբերմունքը աշակերտներին: Մի որոշ ժաման առաջ դասասենյակում նսած տղաների մի մասն, այսօր չկան՝ զոհվեցին հանուն մեզ, մեր վաղվա խաղաղ օրվա համար: Եվ մեր իրականության մեջ տեղի ունեցող այս փոփոխությունների հետևանքով իջավ ուսման որակը: Փոխվեց սովորողների հետքորթությունների շրջանակը, նրանք դասիրեն ներկա գտնվելով, ներգրավված չեն դասապրոցեսում և դա բերում է ուսման որակի անկման: Այս ամենը հաշվի առնելով, ուշադրության կենտրոնում պահելով դասապրոցեսին ներկայացվող մի շարք ավանդական և արդիական պահանջներ, մեթոդներ ու մեթոդական հնարներ, այսօր ավելի մեծ ուշադրություն պետք է դարձնել դպրոցականների ներգրավվածության բարձրացնելու, մոտիվացիան ապահովելու հարցերին:

Աշակերտների ներգրավվածությունը բարձրացնելու համար իհարկե կարելի է օգտվել շատ մեթոդներից: Ես այս հետազոտության շրջանակներում կփորձեմ պարզել սովորողների ներգրավվածության բարձրացման վրա ի՞նչ ազդեցություն է ունենում ձևավորող գնահատումը:

Գրական ակնարկ

Ձևավորող (ուսուցանող) գնահատումը ուսուցման գործընթացի կարևոր մասերից է: Այն ունի երկկողմանի բնույթ: Այն մի կողմից ուսուցչին տեղեկություն է տալիս սովորողների առաջընթացի նվաճումների, դժվարությունների մասին, մյուս կողմից տալիս է տեղեկություն, թե որքանով է արդյունավետ այն մեթոդիկան, որն ինքը կիրառում է:

Այստեղից բխում է գնահատման 2 կարևոր նպատակ՝

1. Սովորողների ուժեղ և թույլ կողմերի բացահայտում և նրանց ուսուցման աջակցություն:
2. Ուսուցման մեթոդիկաների, ուսումնական ծրագրերի արդյունավետության ստացում և կատարելագործում:

Ինչպես գիտենք, ՀՀ հանրակրթությունում այժմ գործում է գնահատման 2 հիմնական ձև միավորային և ձևավորող (ուսուցանող), որոնց ծառայում են տարբեր նպատակների:

Միավորային գնահատման մասին կան տարբեր ձեռնարկներ որոնք օգտագործվում են ուսուցիչների կողմից ուսուցման գործընթացում գնահատում կատարելիս: Ինչ վերաբերվում է ձևավորող գնահատմանը, այստեղ պատկերն այլ է, այն դեռ լիովին ընկալված չէ ուսուցիչների կողմից, մեթոդական նյութերը սակավ են իսկ եղածներս դեռ հստակեցված և մշակված չեն: Այդ պատճառով էլ այն հաճախ չի կիրառվում:

Ձևավորող գնահատումը ստուգում է յուրաքանչյուր սովորողի զարգացման դինամիկան և նպաստում է ուսուցման որակի բարելավմանը: Իմ կարծիքով այն բավականին մեծ ազդեցություն ունի աշակերտների դասին ներգրավվածության գործում:

Եթե միավորային գնահատման նպատակը ուսուցման որակի վերահսկումն է, ապա ձևավորող գնահատման նպատակը ուսուցման որակի բարելավումն է,

ներգրավվածության բարձրացումն է տարբեր ուղիների մշակման ճանապարհով: Այստեղ պարտադիր չէ միավորի նշանակումը: Ձևավորող գնահատման համար կարևոր է ելակետ համարել «Յուրականչյուրը կարող է սովորել» միտքը:

2. Ձևավորողի գնահատման ձևերն ու մեթոդները:

Գնահատման գործընթացն իրականացնելիս կարևոր է պահպանել գնահատման հիմնական սկզբունքները՝ վստահելիություն, հուսալիություն, անաչառություն,

թափանցիկություն և այլն:

Սովորողների գիտելիքների հմտությունների և կարողությունների գնահատման համար կան տարբեր մեթոդներ, ձևեր, որոնք կարելի է կիրառել թե՛ միավորային, թե՛ ձևավորող ընթացիկ և ամփոփիչ գնահատման համար:

Առանձնացնենք հատկապես գնահատման այն մեթոդները, ձևերը ու միջոցները որոնք կարելի է հաճախ կիրառել հատկապես ձևավորող կամ ուսուցանող գնահատման նպատակով: Դրանցից են՝

1. Ուսուցչի դիտարկումը

2. Մեկնաբանությունը, աշակերտների ինքնագնահատումը, հասակակիցների գնահատում և այլն:

Այս մեթոդները կիրառելիս կարևոր են մի շարք միջոցների առկայություն ինչպիսիք են բանավոր մեկնաբանությունը, գրառումը, խորհուրդ-խրատը՝ դիտարկման թերթիկը, ինքնագնահատման, փոխադարձ գնահատման աղյուսկաները և այլն, որոնք հիմնականում ստեղծում է ուսուցիչը:

Նշված մեթոդները կիրառվում են ոչ թե սովորողին գնահատելիս, այլ նրա զարգացման և դասերին ներգրավվածության մակարդակի բարձրացման համար: Գործնականում չպետք է սահմանափակվել գնահատման միայն մի մեթոդով քանի որ գնահատման յուրաքանչյուր ձև ունի իր ուսուցողական և դաստիարակչական նշանակությունը:

Գործնական համատեքստ

Նախաբանում արդեն խոսվեց այն մասին, որ ինչ-ինչ գործոններով պայմանավորված աշակերտների մոտ նկատվում է դասապրոցեսի ներգրավվածության անկում, որն է պատճառ է հանդիսանում ուսման որակի անկման: Այս հետազոտությամբ կփորձեն պարզել(չնայած, որ ժամանակը շատ կարճ է, և արդյունքները կարող են շարունակական բնույթ չկրել), թե որքանով է ձևավորող գնահատումը անդրադառնում աշակերտների ներգրավվածության բարձրացման վրա:

Փորձարարական հետազոտություն Փորձարարական դասեր

Որպես թիրախային խումբ դիտարկել են 7-րդ դասարանի աշակերտներին: Դասարանը բաղկացած է 9 աշակերտներից՝ 5 տղա 4 աղջիկ: Լավ սովորում են 2տղա և 3աղջիկ: 3 տղա, 2 աղջիկ սովորում են վատ, մնացածը միջին:

Այս դասարանում աշակերտների ներգրավվածության անկում են նկատել դեռ նախորդ տարվա վերջից: Հաշվի առնելով աշակերտների գիտելիքների, ունակությունների և հոտությունների տարբեր մակարդակները միշտ էլ կիրառել են տարբեր մեթոդներ դասերը հազեցած ու բոլոր աշակերտներին հասանելի անցկացնելու համար: Այդ անելու համար բավականին հարմար է տարբերակված առաջադրանքների ռազմավարությունը և անհատական աշխատանքի մեթոդը: Անհատական աշխատանք 45րոպեյում 9 աշակերտի հետ բավականին դժվար է, բայց իմ փորձում համոզվել են, որ ամենաարդյունավետն է: Այդ իսկ պատճառով հետզոտական 2 դասերց առաջինը կսկսեմ աշակերտների հետ անհատական աշխատանքով իսկ այս 2 դասերին միավորային գնահատումը կփոխարինեմ ձևավորող գնահատումով: Չնայած,որ գնահատման այս երկու ձևերը ոչ թե իրար փոխարինում են, այլ լրացնում:

Փորձարարական դաս 1

Քանի որ սա իմ առաջին դասն էր հետազոտության ընթացքում, իսկ նախորդ տարի համավարակով պայմանավորված խմբային աշխատանքներն արգելվում էին, և երեխաները սովորել էին անհատական մոտեցման իմ մեթոդին, որոշեցի դասն անցկացնել կրկին այս ձևով: Քանի որ իմ ուշադրության կենտրոնում ներգրավվածության

բարձրացումն էր ձևավորող գնահատման միջոցով, ես ուշադրություն էի դարձնում աշակերտների ներգրավվածությանը:

Խթանման փուլում, մտազրոհի ժամանակ գրեթե բոլորը ակտիվ էին, պատասխանում էին հարցերին: Գրատախտակին T-աձև աղյուսակ գծեցի և գրեցի նույն միանդամների գումարն ու արտադրյալը: Նորից վերհիշեցին սահմանումները: Քանի որ ասոցիացիաների մեթոդով շատ լավ են հիշում, ու չեն շփոթում իրենց իմացածը, միանդամների գումարը ներկայացրեցրնք որպես մրգերի գումարում, այսինքն $5x+7x=12x$ (5 խնձոր + 7 խնձոր), իսկ միանդամների արտադրյալը որ որպես մրգերի միավորումից առաջացած մուրաբա: Այս մեթոդը կիրառել եմ նախորդ տարիներին, և երեխաները միշտ հիշում են:

Մինչև ձևավորող գնահատմանը անցնելը պետք է կիրառել մեթոդներ, տեխնոլոգիաները դասը կազմակերպելու համար: Այս անգամ ընտրված էր անհատական մեթոդը: Արդեն դասի ժամանակ պարզ դաիձավ, որ ինչքան էլ այս մեթոդով աշակերտները ավելի լավ են հասկանում ու յուրացնում նյութը, միննույն է նրանց ներգրավվածությունը մնում էր նույնը, և ամեն աշակերտ սպասում էր իր հերթին, որ գրատախտակի մոտ գրի և ըստ իրենց այդ դեպում ավելի լավ և արագ կհասկանա: Այնուամենայնիվ սասն անցավ բավականին հազեցած և դասի ժամանակ կատարվող ձևավորող գնահատում, որն ուղորդվում էր անհատական աշխատանքով և տարբերակված առաջադրանքների հատարմամբ օգնեց աշակերտներին ներգրավվել դասին:

Փորձարարական դաս 2

Արդեն խոսեցի այն մասին, որ աշակերտների ներգրավվածությունը բարձրացնելու համար, մինչև ձևավորող գնահատմանն անցնելը, պետք է որոշակի մեթոդներ կիրառել: Առհասարակ դասի ժամանակ մի քանի մեթոդների համադրությունը ավելի արդյունավետ է և հազեցած է դարձնում դասը:

«Ավելի լավ է մեկ անգամ տեսնել, քան 10անգամ լսել» սկզբունքից ելնելով բազմանդամի ընդհանուր անդամի դուրս բերման համար պոքրիկ ցուցադրություն կազմակերպեցի

աշակերտների օգնությամբ: Երեք աշակերտների տվեցի քարտեր, որոնց վրա գրված էր բազմանդամի միանդամները, մնացած աշակերտները պետք է գտնեին այն քարտերը, որոնց վրա նման միանդամներ էր գրված: Թույլ սովորող և ինձ համար առավել թիրախային համարվող աշակերտներին, այս իրենց պատկերացմաբ խաղային ձևը շատ դուր եկավ: Աշակերտները բավականին ակտիվ էին, իսկ ձևավորող գնահատումը, խրախուսումը իր հերթին նպաստեց աշակերտների ներգրավվածության բարձրացմանը: Նախորդ դասի օրինակով արդեն պարզ դարձավ, որ աշակերտները դասին ներգրավված են, եթե ինչ որ նոր մեթոդով, կամ իրենց համար անձանոթ ու հետաքրքրի ձևով է կազմակերպվում դասը: Նոր նյութի ուսուցման համար ես միշտ նախընտրել եմ օգտվել ավանդական մեթոդներից, սակայն ժամանակի հրամայականն այլ է:

Բազմանդամների արտադրյալ թեման ավելի լավ յուրացնելու համար դասին ներկա ամենակարող աշակերտներից 4 ի միջոցով լուծեցինք և բացատրեցինք 4 առաջադրանք: դասարանի մնացած աշակերտներին ավելի հեշտ բացատրելու համար (չնայած, որ աշակերտների մի մասն արդեն հասկացել էր դասը) դասարանը բաժանեցի 4 խմբի, 1ից 4 հաշվելու եղանակով: 1երը դարձան առաջինը գրատախտակի մոտ եկող աշակերտի խմբի անդամները, 2ները՝ երկրորդ և այդպես մինչև 4: Ամեն խմբից առաջադրանքը ներկայացրեցին այն աշակերտ, ով համեմատաբար թույլ էր մեծամասնությունից մավորային գնահատում այս անգամ ևս չիրականացրեցի, ամբողջ ընթացքը հազեցած էր, աշակերտները շատ ակտիվ էին:

Վերլուծություն

Ամփոփելով կատարված աշխատանքները՝ երկու դաս իմ դասարանում,

ուսումնասիրելով ձևավորող գնահատման վերաբերյալ նյութեր, չնայած այն հանգամանքին որ նյութերը քիչ են, և Հայաստանում էլ դեռ քիչ կիրառելի է, կարելի է ասել, որ ձևավորող գնահատումը միանշանակորեն դրական ազդեցություն է ունենում աշակերտների

ներգրավվածության հարցում (հավանաբար դա հաշվի առնելով են ըստ նոր

չափորոշիչների տարական դասարաններում հրաժարվում միավորային գնահատումից):

Մակայն ձևավորող գնահատումը պետք է ուղորդվի մի շարք այլ

մանկավարժահոգեբանական տեխնոլոգիաներով, մեթոդներով ու հնարներով որպեսզի արդյունքն էլ ավելի երկարատև լինի, ուղորդի աշակերտին ուսումնառության :

Գրականության ցանկ

Միքայելյամ Հ.«Մաթեմատիկան դպրոցում»պարբերական, 2012-2015թթ

Միքայելյամ Հ.«մաթեմատիկական կրթություն 6» 2019թ.

Ս. Ս. Նիկոլսկի «Հանրահաշիվ 7»Երևան,Անտարես 2016

Սարգսյան Ռ. Վ. «Դպրոցական ճանաչողական գործունեության ակտիվացման հարցեր»Երևան, Լույս 1984

ՀԱՎԵԼ ՎԱԾ

Դասապլան 1

Ուսուցիչ Վահրամ Ղազարյան

Առարկա՝	Հանրահաշիվ	Ամսաթիվ	06.04.2022թ.	Կիսամյակ	2	Դասարան	7
Թեմա՝	Միանդամի և բազմանդամի արտադրյալը						
Օգտագործվող նյութեր	Գրենական պիտույքներ Դասագիրք Քարտեր						
Դասի նպատակը՝	<ul style="list-style-type: none"> • Ջարգացնել միանդամի և բազմանդամի ասին գիտելիքները և դրանք կիրառելու հմտությունները: • Ինքնուրույն աշխատելու հմտության զարգացում: • Կարողանան հաշվել միանդամների գումարն ու արտադրյալը 						

Ուսուցման փաստեր, որոնք կփաստեն, որ ուսուցումը տեղի ունեցավ

Վերջնարդյունքները	Աշակերտները կկարողանան՝ <ul style="list-style-type: none"> • Սահմանել միանդամ և բազմանդամ • Կատարել միանդամի գումարում և բազմապատկում • Կիրառել առաջադրանքների կատարման ժամանակ: 			
Գործողություններ	Դասի փուլերը	Ուսումնական գործունեություն	Ուսումնական գործունեություն	Առանցքային հարցեր
Ժամ/տևողություն		Ուսուցիչ	Աշակերտներ	
5-10ր	Աշակերտները ողջունում են ուսուցչին և տեղավորում իրենց տեղերում, Տնային աշխատանքի ստուգում	Ողջունում է աշակերտներին - Բացակա աշակերտներին է գրանցում Հարցերի ուղղում աշակերտներին	Աշակերտների ուշադրությունը կենտրոնացնում է դասին Տնային աշխատանքի ստուգում	
15-20ր	Ընթացք	Հարցերի միջոցով ամփոփել	Ուսուցչի ուկնդրում,	

7-10ր	Ավարտ	<p>միանդամներ, բազմանդամներ, միանդամների գումար, միանդամների արտադրյալ հասկացությունները:</p> <p>Գրատախտակին Դ-աձև աղյուսակով գրել նույն միանդամների գումարը և արտադրյալը: Ընդգծել տարբերությունները: Առաջարկել ինքնուրույն գրել ևս 3-ը:</p> <p>Աշակերտներին կանչել գրատախտակի մոտ մոտ և լուծել 108բ,դ,գ,109բ,դ,գ,ը ,110բ,դ,գ առաջադրանքները՝ առաջադրանքների պարզից-բարդ, աշակերտների թույլից-ուժեղ հերթականությամբ:</p>	<p>Հարցերի պատասխանում: Աշակերտները պատասխանում են ուսուցչի հարցերին Գրավոր աշխատանքի կատարում</p> <p>Մոտենալ գրատախտակին Լուծել հանձնարարված վարժությունները:</p>	
3-5ր	Տնայինաշխատանք	Մովորել դաս 2.5, կատարել առաջադրանքներ՝ 108ա,գ,ե,109ա,գ,ե,110ա,գ,ե:		

Դասապլան 2

Ուսուցիչ՝ Վահրամ Ղազարյան

Առարկա՝	Հանրահաշիվ	Ամսաթիվ	08.04.2022թ.	Կիսամյակ	2	Դասարան	7
Թեմա՝	Միանդամի և բազմանդամի արտադրյալը						
Օգտագործվող նյութեր	Գրենական պիտույքներ Դասագիրք Քարտեր						
Դասի նպատակը՝	<ul style="list-style-type: none"> • Զարգացնել միանդամի և բազմանդամի ասին գիտելիքները և դրանք կիրառելու հմտությունները: • Ինքնուրույն աշխատելու հմտության զարգացում: • Կարողանան հաշվել միանդամների գումարն ու արտադրյալը 						

Ուսուցման փաստեր, որոնք կփաստեն, որ ուսուցումը տեղի ունեցավ

Վերջնարդյունքները	Աշակերտները կկարողանան՝ <ul style="list-style-type: none"> • Սահմանել միանդամ և բազմանդամ • Կատարել միանդամի գումարում և բազմապատկում • Կիրառել առաջադրանքների կատարման ժամանակ: 			
Գործողություններ	Դասի փուլերը	Ուսումնական գործունեություն	Ուսումնական գործունեություն	Առանցքային հարցեր
Ժամ/տևողություն		Ուսուցիչ	Աշակերտներ	
5-10ր	Աշակերտները ողջունում են ուսուցչին և տեղավորում իրենց տեղերում, Տնային աշխատանքի ստուգում	Ողջունում է աշակերտներին - Բացակա աշակերտներին է գրանցում Հարցերի ուղղում աշակերտներին	Աշակերտների ուշադրությունը կենտրոնացնում է դասին Տնային աշխատանքի ստուգում	

15-20ր	Ընթացք	<p>Կտամ աշակերտին 3 քարտ: քարտերից յուրաքանչյուրի վրա առանձին առանձն գրված են 8,a,b,x, 6,a,c,y, 10,a,k:</p> <p>Կպահանջեմ աշակերտներից այն քարտերը, որոնց վրա նույն տառերն են: Իսկ գործակիցները ընդհանուր հանելու համար կվերհիշենք ամենամեծ ընդհանուր բաժանարարը:</p>	<p>Ուսուցչի ուկնդրում, Հարցերի պատասխանում: Աշակերտները պատասխանում են ուսուցչի հարցերին Գրավոր աշխատանքի կատարում</p>	
7-10ր	Ավարտ	<p>Կանչել գրատախակի մոտ աշակերտներին, Հանձնարարել կատարել վարժություն 114-ի է-ից -Թ-ն</p>	<p>Մոտենալ գրատախտակին Լուծել հանձնարարված վարժությունները:</p>	
3-5ր	Տնայինաշխատանք	<p>Կատարել առաջադրանքներ՝ 124ա-դ,125ա-զ,126ա,գ,ե,է,թ:</p>		

